

22 มกราคม 2567

Ms. Katia Chirizzi

ผู้แทนรักษาการณ์ สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติประจำภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ตึกองค์การสหประชาชาติ
ถนน ราชดำเนินนอก
กรุงเทพฯ 10200, ประเทศไทย

เรื่อง: ร่างกฎหมายนิรโทษกรรมและการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติโดยประเทศไทย

เรียน Ms. Katia Chirizzi

พวกเราในนามเครือข่ายนิรโทษกรรมประชาชนต้องการเขียนจดหมาย เพื่อแสดงข้อกังวลอย่างร้ายแรงเกี่ยวกับการดำเนินคดีที่กำลังเกิดขึ้นกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชน นักกิจกรรมเพื่อประชาธิปไตย และประชาชน จำนวนมากกว่า 1,400 ราย สืบเนื่องจากการออกมาใช้สิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกและชุมนุมโดยสันติ อย่างไรก็ตาม จำนวนตัวเลขนี้นับว่าเป็นสัดส่วนที่น้อยเมื่อเทียบกับภาพรวมที่ประชาชนกว่า 6,000 รายที่ถูกดำเนินคดีทางการเมืองนับตั้งแต่การรัฐประหารรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 พวกเราเชื่อเป็นอย่างยิ่งว่าหากไม่มีการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกและการชุมนุมโดยสงบของประชาชนจากทุกฝักฝ่ายทางการเมืองในทุกมิติอย่างจริงจัง จะส่งผลเป็นอุปสรรคที่ขัดขวางการสร้างความปลอดภัยและความปรองดองทางการเมือง

พวกเราจึงมีความประสงค์ให้สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติเรียกร้องให้รัฐบาลไทย ภายใต้การนำของนายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี แสดงความจริงใจต่อการสร้างความปรองดองทางการเมืองและความมุ่งมั่นต่อสิทธิมนุษยชน ด้วยการผ่านการสนับสนุนร่างกฎหมายนิรโทษกรรมสำหรับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนและนักเคลื่อนไหวเพื่อประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่ประเทศไทยรณรงค์หาเสียงเพื่อเป็นสมาชิกคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติก่อนการเลือกตั้งในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2567

ภูมิหลังทางการเมืองในประเทศไทย

วิกฤตการณ์ทางการเมืองในประเทศไทยนั้นสามารถสืบย้อนไปถึงช่วงปีพ.ศ. 2549 ซึ่ง ณ ขณะนั้นมีเหตุการณ์สำคัญที่ได้สร้างประวัติศาสตร์การเมืองสมัยใหม่ของประเทศไทย เช่น

- การชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (เสื้อเหลือง) ในการขับไล่ นายทักษิณ ชินวัตร ออกจากการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในปี พ.ศ. 2549 ซึ่งนำมาสู่การทำรัฐประหารในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549
- การชุมนุมของแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (เสื้อแดง) หลังจากรัฐประหารในปี พ.ศ. 2549

- การชุมนุมประท้วงของคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ในการต่อต้านรัฐบาลภายใต้การนำของ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ณ เวลานั้นในช่วงปี พ.ศ. 2556 - 2557
- การทำรัฐประหารภายใต้การนำของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ในการล้มรัฐบาลภายใต้การบริหารของ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ณ เวลานั้น
- การเคลื่อนไหวกองการเมืองเพื่อประชาธิปไตยที่นำโดยเยาวชน ประชาชนทั่วไป และคณะราษฎร เพื่อประท้วง พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้ก่อการรัฐประหารในปี พ.ศ. 2557 และนายกรัฐมนตรี ในปี พ.ศ. 2557 จนถึงก่อนการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2566

ตลอดภาพประวัติศาสตร์ทางการเมืองนี้ มีประชาชนไม่ต่ำกว่า 6,000 คนที่ถูกดำเนินคดีอันเนื่องมาจากการทำกิจกรรมทางการเมือง อีกทั้งภายหลังจากการทำรัฐประหารในปีพ.ศ. 2557 ยังมีบุคคลกว่า 2,400 รายที่ถูกดำเนินคดีในศาลทหาร ยิ่งไปกว่านั้นแล้ว ภายหลังจากการเคลื่อนไหวกองการเมืองเพื่อประชาธิปไตยที่นำโดยเยาวชน และประชาชนโดยทั่วไป นับตั้งแต่ช่วงครึ่งหลังของปี พ.ศ. 2563 จนถึงสิ้นปี พ.ศ. 2566 มีผู้ถูกดำเนินคดีผ่านการบังคับใช้กฎหมายต่าง ๆ อย่างน้อย 1,938 คน ซึ่งเป็นเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี ไม่น้อยกว่า 286 คน รวมกว่า 1,264 คดี โดยการดำเนินคดียังรวมไปถึง

อย่างไรก็ดี ภายใต้อำนาจของรัฐบาลผสมชุดใหม่ที่มี นายเศรษฐา ทวีสิน ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้สาบานตนเข้ารับตำแหน่งในเดือนกันยายน พ.ศ. 2566 นั้นยังปรากฏการดำเนินคดีทางการเมืองต่อนักเคลื่อนไหวเพื่อประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่อง โดย

นับตั้งแต่มีการจัดตั้งรัฐบาลในเดือนกันยายน พ.ศ. 2566 จนถึงสิ้นเดือนธันวาคม พ.ศ. 2566 ยังปรากฏการดำเนินคดีทางการเมือง ดังนี้

การดำเนินคดี	จำนวนผู้ถูกดำเนินคดี	จำนวนคดี
บุคคลที่ไม่เคยถูกดำเนินคดีมาก่อน	13	23
หมิ่นประมาททษัตริย์ (มาตรา 112 ประมวลกฎหมายอาญา)	5	9
ยุบ ปลุกปั่น (มาตรา 116 ประมวลกฎหมายอาญา)	8	3
พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558	16	7
พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550	11	10

ไม่เพียงเท่านั้น ระหว่างเดือนกันยายนและธันวาคม พ.ศ. 2566 ศาลได้มีคำพิพากษาในคดีหมิ่นประมาททษัตริย์ หรือ คดีมาตรา 112 ในทั้งหมด 31 คดี โดยคดีที่ศาลลงโทษจำคุกทั้งหมด 28 คดี หรือคิดเป็น 90% ของช่วงเวลาดังกล่าว

นิรโทษกรรม – จุดเริ่มต้นของการสร้างความปรองดองทางการเมือง

ท่ามกลางการดำเนินคดีในลักษณะเช่นนี้ พวกเราเชื่อมั่นเป็นอย่างยิ่งว่าจำเป็นต้องมีการนิรโทษกรรมบุคคลที่ถูกดำเนินคดีทางการเมืองนับตั้งแต่วันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 จนถึงเมื่อร่างกฎหมายนิรโทษกรรม มีผลบังคับใช้ พวกเรามีได้คาดหวังว่าการมีร่างกฎหมายนิรโทษกรรม ๆ จะเป็นเครื่องมือที่ครอบคลุมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศทุกปัญหา หากแต่ความเป็นก้าวแรกของกระบวนการในการสร้างสันติภาพทางการเมือง หากรัฐบาลไทยยื่นกรณที่จะดำเนินคดีทางการเมืองที่ปัจจุบันมีอยู่อีกมากกว่า 800 คดีให้ถึงที่สุด และปล่อยให้คำพิพากษาลงโทษในคดีนับตั้งแต่รัฐประหารในปี พ.ศ. 2549 โดยไม่ได้รับการแก้ไข ประเทศก็จะตกลอยอยู่ในวัฏจักรการฉ้อโกงทางการเมืองอย่างไม่รู้จบ

เครือข่ายนิรโทษกรรมประชาชนจึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมประชาชน ซึ่งพวกเราคาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าร่างฉบับนี้จะถูกนำเข้าสู่กระบวนการนิติบัญญัติภายในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567 โดยร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จะครอบคลุมคดีที่เกิดในช่วงการทำรัฐประหารในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 จนถึงวันที่ร่างพระราชบัญญัติมีผลใช้บังคับ เพื่อมุ่งเน้นไปที่การแก้ไขรากของปัญหาจากความขัดแย้งทางการเมือง

โดยร่างพระราชบัญญัตินี้จะเป็นการนิรโทษกรรมแก่ผู้ที่ถูกดำเนินคดี ดังต่อไปนี้

1. คดีความผิดตามประกาศและคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติหรือคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
2. คดีพลเรือนที่ถูกดำเนินคดีในศาลทหารตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับที่ 37/57 และประกาศคณะรักษาความสงบฉบับที่ 38/57
3. คดีตามฐานความผิดในมาตรา 112 ประมวลกฎหมายอาญา
4. คดีตามฐานความผิดในพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548

5. คดีตามฐานความผิดในพระราชบัญญัติออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2559
6. คดีตามฐานความผิดที่เกี่ยวข้องกับ (1) - (5)

ยิ่งไปกว่านั้น ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังจะเป็นการนิรโทษกรรมแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการชุมนุมทางการเมืองหรือการแสดงออกทางการเมือง หรือบุคคลซึ่งไม่ได้เข้าร่วมการชุมนุมทางการเมือง แต่กระทำการนั้นมีมูลเหตุเกี่ยวข้องหรือเกี่ยวเนื่องกับความขัดแย้งทางการเมือง โดยคณะกรรมการนิรโทษกรรมประชาชนจะถูกแต่งตั้งขึ้นเพื่อวินิจฉัยว่าบุคคลใดบ้างที่มีคุณสมบัติภายใต้การบังคับใช้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

ข้อเสนอแนะ

พวกเราขอเรียกร้องให้ท่านกดดันรัฐบาลไทยในการผ่านร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมประชาชนก่อนการเลือกตั้งคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2567 โดยการที่รัฐบาลผ่านร่างกฎหมายนิรโทษกรรมที่ครอบคลุมไปถึงมาตรา 112 (หมิ่นประมาทกษัตริย์) แห่งประมวลกฎหมายอาญาหรือไม่นั้น ถือเป็นบททดสอบความมุ่งมั่นของรัฐบาลต่อการแก้ไขปัญหาทางด้านสิทธิมนุษยชน และความพร้อมที่จะรับหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ที่มากับความเป็นสมาชิกภาพของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ

ด้วยประการนี้ พวกเราขอเรียกร้องให้ท่าน

- สนับสนุนให้รัฐบาลไทยรับประกันสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกและการชุมนุมโดยสันติตามข้อ 19 และข้อ 21 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง
- สนับสนุนให้รัฐบาลไทยระงับไว้ซึ่งการดำเนินคดีต่อผู้ที่มีความเห็นต่างทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชน ที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางความคิดและการชุมนุม
- สนับสนุนให้รัฐบาลไทยปล่อยตัวนักโทษทางความคิด โดยรวมไปถึงเยาวชนที่ถูกคุมขังสืบเนื่องมาจากการแสดงออกทางการเมือง
- สนับสนุนให้รัฐบาลไทยทบทวนและแก้ไขมาตรา 112 (หมิ่นประมาทกษัตริย์) แห่งประมวลกฎหมายอาญา เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ซึ่งข้อเรียกร้องดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอแนะภายใต้กระบวนการพิเศษแห่งสหประชาชาติ และคณะทำงานสหประชาชาติว่าด้วยการควบคุมตัวโดยพลการ
- สนับสนุนให้มีการผ่านร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมประชาชน ก่อนสิ้นปี พ.ศ. 2567

ขอแสดงความนับถือ

เครือข่ายนิรโทษกรรมประชาชน